

ST.



10. Januar 1948
60. årgang
Nr. 1-2

ILAV

Biskopens nyttårshilsen

Ut av passiviteten!

Helge Røstad: Romanen om
Jocimen

Katolske profiier av idag:
Christopher Dawson

Pavens fredsappel

Står folkeopplysningen høyt
i Norge?

Hjemme og ute

40
øre



F
r
a
m
.
k
r
i
s
t
m
e
n
n
.
f
r
a
m

tålmod. Vil vi kjenne den overmåte store glede som vismennene kjente, må vi også følge dem på vegen med deres lengsel og deres vilje til å gi oss helt. Også vi må søke og finne Frelseren der hvor Han åpenbarer seg for oss, og det er i vårt eget og i andres liv.

Søke å finne Frelseren i vårt eget liv, søke Ham slik som vismennene fra Østerland søkte Ham, og finne Ham som de fant Ham. De søkte Ham som konge — for å tilbe og tjene Ham. Som konge over vårt liv må også vi søke Frelseren. Vi må søke Ham og se om Han virkelig råder i vårt liv og over vårt liv; søke og se om Han er den vi tjener i vår gjerning. Finner vi Ham, må vi også falle på kne og tilbe Ham. Vi må gi oss helt til Ham i fullkommen lydighet mot Hans bud og krav. For tilbedelse er ikke annet enn fullkommen overgivelse. Vi tilber Ham ikke for Hans lov og bud er det avgjørende i livet vårt, det som preger all vår gjerning og tanke.

I vårt eget liv skal vi finne kongen som stiller sine krav. I andres liv skal vi se Ham og finne Ham for å tjene Ham. Der skal vi kjenne Ham som miskunns og kjærlighets gode hyrde som lever med og lider med sine for å frelse dem. Av Ham skal vi lære kjærlighet og forståelse for alle, lære tålmod og miskunn med nestens svakheter, feil og nød. Slik Frelseren møter menneskene, slik skal vi også møte dem: For å tjene dem og føre dem til frelse og forening med Gud. Da har vi i sannhet sett Hans stjerne og er kommet med gaver for å tilbe Ham.

Dette skal da være vårt faste forsett på denne festdag: Vi vil finne og søke Frelseren: for oss selv som rettferds, for de andre som miskunns herre. Vi vil tjene Ham i vårt liv og med vårt liv. Derfor vil så ofte det bare lar seg gjøre ta imot Ham i den hellige kommunion, så vi kan bli fylt av Hans lys. Vi vil også gi Ham våre gaver etter fattig evne: Hjelp og støtte Kirken her heime og ute i hedningeland, så folkenes veg til Jesus Kristus aldri må bli stengt, og strømmen av dem som søker Ham, aldri høre opp.

HELLIGTREKONGERS-SØNDAG

«Vi har sett Hans stjerne i Østen og er kommet med gaver for å tilbe Ham.» Mt. 2, 1—12.

Av pastor dr. Alf Høgh.

Vi har sett Hans stjerne vi og: sett Jesu Kristi lys og nåde og kjent sannheten i Hans hellige lære.

Men skal denne kunnskapen kunne fylle oss med den samme rolige glede som vismennene var fylt av, må vi være åpne og mottakelige som de vise og søke med deres

VÅRE KIRKER

på søn- og helligdager

KUNNGJØRINGER:

OSLO

St. Olavs kirke, Akersvegen 1.

*Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61
(Prestegrø. og Biskopen 42 52 87).*

Kl. 7: Stille messe.

Kl. 8.15: Fromesse m. preken.

Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.

Kl. 11: Høgmesse m. preken.

Kl. 19: Aftengudstjeneste.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.

Fransiskanerne, tlf. 68 08 63.

Kl. 8: Fromesse.

Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.

Kl. 17: Aftengudstjeneste.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.

Dominikanerne, tlf. 44 23 24.

Ingen gudstjenester. Se St. Katarina-hjemmet.

St. Katarina-hjemmets kapell,

Gjørstadgt. 8.

Kl. 8.15: Fromesse.

Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.

Kl. 18: Aftengudstjeneste.

Jesu Hjerte kapell, Nyv. 17, Stabekk.

Soknepresten, tlf. 53 77 35.

Kl. 9.05: Fromesse.

Kl. 10.30: Høgmesse.

Kl. 17.45: Aftengudstjeneste.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.

Prestegården, tlf. 37 45 90.

Kl. 9.30: Høgmesse. Kl. 17: Aft.gudstj.

Vår Frue Villas kapell, Montebello, Smestad.

Prestegården, tlf. 55 81 21.

Kl. 9: Høgmesse. Kl. 16.30: Aft.gudstj.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.

Soknepresten, tlf. 2209.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høgmesse.

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.

Soknepresten, tlf. 15 410.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

DRAMMØN:

St. Laurentius kirke, Cappelens gt. 1.

Soknepresten, tlf. 2019.

Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.

Soknepresten, tlf. 1438.

Kl. 8.15: Ottemesse. Kl. 10.30: Høgm.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1

Soknepresten, tlf. 1168.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

Kl. 19: Aftengudstjeneste.

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torvgt. 113.

Soknepresten, tlf. 1751.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

Kl. 18: Aftengudstjeneste.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt.

Soknepresten, tlf. 3195.

Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.

Kl. 18: Aftengudstjeneste.

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen.

Soknepresten, tlf. 266.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.

Soknepresten, tlf. 4225.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

PORSGRUNN:

Vor Frue kirke, Sverresgt.

Soknepresten, tlf. 644.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

Kl. 19: Aftengudstjeneste.

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.

Soknepresten, tlf. 25 534.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

Aftengudstjeneste.

SYLLING:

St. Hallvard kapell.

Presteboligen, tlf. 9028.

Kl. 10.30: Høgmesse. Aftengudstj.

TØNSBERG:

St. Olavs kapell.

Soknepresten, tlf. 2238.

Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

Liturgisk kalender:

SØNDAG 11. JAN.: Feiring av Kristi åpenbaringsfest (Helligtrekonger). Ep. Is. 60, 1—6. Ev. Mt. 2, 1—12. *Mandag:* 7. oktavdag. *Tirsdag:* Oktaven for Åpenbaringsfesten. *Onsdag:* Hilarius, bisk., bekj., kirkelærer. *Torsdag:* Paulus, prest og eneboer. *Freday:* Marcellus, pave, mart. *Lørdag:* Antonius, abbed.

SØNDAG 18. JAN.: 2. s. etter åpenbaringsfesten. Ep. Rom. 12, 6—16. Ev. Joh. 2, 1—11. *Mandag:* Marius, Martha og deres sønner, martyrer; Knud, konge av Danmark, mart. *Tirsdag:* Fabian og Sebastian, mart.; Henrik, bisk. og mart. Finnlands vernehelgen. *Onsdag:* Agnes, jomfru, mart. *Torsdag:* Vincent og Anastasius, mart. *Freday:* Raymond av Pennafort, bekj. *Lørdag:* Messen fra den 3. søndag etter Åpenb. (framskutt).

SØNDAG 25. JAN.: Søndag Septuagesima.

OBS.: Fra søndag 18. jan. til søndag 25. jan. holdes den årlige universale bonneuke for kristen enhet.

ST. OLAVSLAGETS LOTTERI

(Akersveien 5, Oslo)

Trekning 20. januar.

En sibirisk gråverkskåpe fra Brødrene Walker

til en verdi av kr. 5600.— loddet ut til inntekt for varmeanlegget i St. Olavskirken, Oslo, og foreningslokalene.

Kr. 1.— pr. lodd.

Kåpen er utstilt hos A/S GRO, Manufaktur, Fridtjof Nansenspl. 2, Oslo (Rådhuspassasjen).

Hovedsalget foregår fra Lodd- & Billettboxen, Lille Grensen 7. Loddet kan også bestilles i posten ved henv. til St. Olavs Ekspedisjon, Akersveien 5, Oslo.

*

OBS! Alle som har loddbøker bes godhetsfullt oppgi pr. telefon (42 37 43 ell. 42 52 87 ell. 41 41 61) eller pr. brevkort hvor mange lodder de har solgt pr. 12. januar (mandag). Alle loddbøker må være innlevert senest mandag 19. jan. kl. 21.00. Ingen utsettelse. Bøkene mottas av St. Olavs Eksped. i 1. etg. i kontortiden (kl. 10—15). Ellers av Søstre ne i 3. etg.

Hvert enkelt nummer av

«ST. OLAV»

er en prekestol, der troens sannhet blir forkynt utover landet. Bladet som forsvarer Kristi Kirke og orienterer om dens liv og lære. «ST. OLAV» TRENGER DIN STØTTE, DITT ABONNEMENT!

ST. OLAV

KATOLSK UKEBLAD

Redaktør:

Dr. theol. I. Hansteen Knudsen.

Telefon 42 37 43. Akersv. 5, Oslo.

Redaksjon og ekspedisjon: Akersv. 5 I. Telefon 42 37 43.

St. Olavs eksp. og forlag: Kl. 10—15, unntatt onsdag. Utbetalinger kun tirsdag kl. 13—14.

Abonnementspris: Kr. 2.50 pr. kvartal, for utlandet + avisporto.

Abonnement tegnes i ekspedisjonen og på ethvert postkontor.

Annonser må være innsendt innen fredag aften.

Biskopens nyttårshilsen

Preken holdt i St. Olavskirken nyttårsaften 1947 av biskop dr. J. Mangers

*Ære være Gud i det høyeste og på jorden
fred for mennesker som har en god vilje.*
Luk. 2, 14.

Høytelskede i Herren.

Når klokken ringer det gamle året ut, da trenger dette banale utrope seg fram på mange lepper: «Hvor tiden dog går fort!» Men hvor mange er vel de som spør seg: «Slutter jeg dette året med fred i hjertet? Slutter jeg det i fred med Gud?» Se, det er det alt kommer an på. For dem som har fred med Gud får tiden evighetsstemplet på seg og, trass i at den går, skaper den verdier som ikke forgår: tiden blir til evighet, den får evighetsverdi.

Vi må derfor i aften alvorlig spørre oss: «Har jeg fred i min sjel, fred med Gud?» Ja, det er det store spørsmål vi må stille oss hver dag, og da særlig nyttårsaften, når det står så klart for oss at tiden går fort, men at vi kan gi den evighetsverdi dersom vi nytter den til å komme Gud nærmere. Vi må ikke slutte året uten å ha skapt harmoni i vår sjel, uten å være forliket, forsonet med Gud. Vi må ikke tre inn i det nye året som Guds fiender, men som Guds elskede barn, som mennesker som gir Gud æren og har en god vilje.

*

Det er fred menneskeheten av i dag trenger, ikke minst fred med Gud, som er grunnlaget for all sann fred. Og når vi i aften takker Gud for all hans godhet mot oss i det året som nå ebber ut, vil vi særlig be om at hele verden må få Guds fred, at alle mennesker og alle folk må bli forsonet med hverandre og med Gud, så alle kan få nyte den sanne freds goder. Det er også det vår Hellige Far oppfordrer oss til i sitt julebudskap.

Et skrik som hever seg fra den ene ende av verden til den annen, et skrik som trenger høyt og nesten skjærende inn i alles øren, er skriket etter fred. Som en dump klokkeklang stiger dette rop i dag opp fra millioner og atter millioner av forpinte mennesker gjennom ruinene, gjennom sulten, gjennom de hjemløse og ødelagte familier, gjennom de politiske rettsoppgjør som aldri synes å ville ta ende. Og skriket høres fra de tallrike freds-konferanser som til nå ikke har formådd å skape annet enn forvirring og usikkerhet, misnøye og bitterhet.

Det er en fullstendig fallitterklæring fra en gudløs kultur at den, nesten tre år etter krigens slutt, ennå ikke har formådd å skape fredelige og menneskeverdige kår i verden. At verden etter flere års freds-konferanser må leve i stadig frykt for enda større redsler. At en stor del av verden bare kan holdes i sjakk med truselen om atombomben.

Skal menneskene overhodet kunne leve, skal folkene ikke gå sin oppløsning i møte, da er freden en tvingende nødvendighet. Den store folkefamilie kan

ikke bli bygd på revolusjon og omveltning. Den kan bare bli bygd på fred, den fred som englene forkynte på Betlehemets marker. Den består i ro og orden, i rettferd og kjærlighet, i den gode og ærlige vilje å gi enhver det som tilkommer ham. Den oppnås bare når Guds vilje, Guds bud, Kristi lære som Kirken forkynner for en, blir gjort til grunnlag og rettesnor både for det personlige og det sosiale liv, både for det folkelige og det internasjonale samkvem. Guds ære og menneskenes fred er uløselig knyttet til hverandre: «Ære være Gud i det høyeste og på jorden fred med mennesker som har god vilje,» det vil si med mennesker som gir Gud æren.

Men det er nettopp det våre moderne samfunn ikke vil. De vil ikke gi Gud æren og de mangler god vilje. Det høres til og med uttalelser som disse: «Heller bolsjevisme enne kristendom. Heller gudløs kommunisme enn kristen moral.» Ja, selv menn med en slik innstilling over avgjørende innflytelse i de såkalte freds-konferanser. Og da undres vi at freden ikke kommer? Er vi da helt forblinnet? Når en tar bort fundamentet for selve freden, hva kan den da bygges på? Gud lar seg ikke spotte. Uten ham blir det paradiset som menneskene vil bygge på jorden til et helvete.

*

Det ligger en smertelig tragikk over vår tids fredsbestrebelse. De fleste fredsapostler tror å kunne fremme freds-budskapet uten julebudskapet. De tror at det er nok å være menneskevenn uten å være Guds venn. Derfor tar de ikke Gud med i sitt fredsarbeid. Og det er grunnen til at alle deres tiltak må strande. For verdens fred er bare tenkelig som Guds fred. Den ligger langt over rent menneskelig visdom: «Den gudløse har ikke noen fred,» sier Skriften (Is. 48, 42.) Dersom Europa skal frelses, da må det statsmenn til med god vilje, menn som er Guds venner. Europa er i dødelig fare, og vi greier ikke å frelse det uten at vi er villige til å gå Guds ærend og rette oss etter Guds vilje. Kristendom og ærlighet er den beste politikk. Det er den eneste virkelige realpolitikk. Slike realister må vi være, kristne realister, mennesker med god vilje, som har fred i sin sjel, fred med Gud.

Den store villfaring i vår tid, dessverre selv hos troende kristne, er den naturalistiske innstilling at vi kan ha sosial rettferd og fred og sikkerhet og frihet uten levende kristendom, uten effektiv tilbakevenden til Gud, til den kristne tro. En hører så ofte at det finnes mange bra mennesker som er helt gudløse eller indifferente. Bra mennesker, ja! Jeg vil ikke på noen måte nekte at det finnes mange som ikke bryr seg om Gud eller religion, men likevel er eller synes å være relativt gode mennesker. Men, si meg, kan vi kalle for gode barn en sønn eller en datter som går sin egen vei og ikke vil vite noe av far og mor, selv om de ellers ikke gjør noe galt?

Nei. Slik er det også med de mennesker som ikke vil vite av Gud, som er alles far. Det mangler et *vesentlig* element hos dem for å være virkelig gode. Derfor kan deres strev heller ikke få Guds nåde eller velsignelse. Deres bestrebelser savner det viktigste grunnlag for alt fredsarbeid, for all rettferd: Gud. En gudløs menneskehet vil aldri kunne skape varig fred, så edelt, klokt, humant og sosialt den enn måtte være innstillet, for den sanne fred er en gave som Gud alene kan gi.

Gud har gitt betingelsen for freden: «Ære være Gud i det høyeste og på jorden fred for mennesker som har god vilje.» Det er den eneste vei til sann og varig fred. Når denne guddommelige fredsklausul ikke godtas, da må det bli forvirring og kaos, det være i menneskehjertet eller i samfunnet. Av denne klausul følger ubønnhørlig at det ikke kan bli fred for de mennesker som ikke har god vilje eller som har ond vilje. Ikke for dem som er Guds fiender, som ikke vil gi Gud æren. Ikke en gang for dem som er eller vil være nøytrale eller indifferente i den store kamp som nå foregår mellom Gud og det onde. Måtte den fredløse, den fredssøkende menneskehet bli klar over at den sanne fred går over all menneskelig kunnskap og over alle menneskelige evner, og derfor ta imot Guds kjærlige og milde fredsklausul.

Verdens fred og fred i vår omgangskrets kan bare flyte ut av freden i hjertet, av freden med Gud, av den gode vilje. Verdens fred blir ikke skapt av de kloke, de vise, de beregnende, men av dem som har god vilje, av dem som har Gud i sitt hjerte og er Guds venner. For fredens Gud er bare med dem.

Ser vi nå ikke, høgtelskede i Herren, at også vi kan gjøre en stor innsats for verdens fred? Ser vi ikke at vi her har en stor oppgave som vi ikke må svikte? Vi må bare ikke tro at det er likegyldig for samfunnet hvorledes vi er innstilt og hva vi gjør. Hver av oss har sin plass og sin oppgave i verden. Når freden skinner ut av våre hjerter og våre hender er rene og milde og kjærlige, da er vi med på å skape den atmosfære som gjør menneskene mottagelige for Guds fred og den gode vilje som han krever av alle. Verdens fred må grunnlegges på freden i de enkelte menneskers hjerter.

Derfor må vi gjøre vårt hjerte til en fredssitadell som ingen krig eller usikkerhet, ingen lidelse eller motgang kan rokke eller erobre. Og det gjør vi når vi gir oss og alt som vårt er over i Guds hender og lever alltid i fred med Gud, i harmoni med Guds vilje og Guds bud, slik som vår hellige Kirke legger fram for oss, og som vi må vise dem for verden i vårt liv, i vårt arbeid, i hele vår ferde.

Så vil vi da, høgtelskede i Herren, slutte året med fredstanker for vårt eget hjerte og for alle mennesker, idet vi ber den hellige Frans av Assisis fredsbønn som skal være programmet for det nye året og garantien for at det skal bli et godt og lykkelig år: «Herre, gjør meg til redskap for din fred. La meg så kjærlighet hvor det er hat, tilgivelse hvor det er fornærmelse og urett, tro hvor det er tvil, håp hvor det er fortvilelse, lys hvor det er mørke.» Det er mitt nyttårsønske til dere alle. «Ære være Gud i det høyeste og på jorden fred med mennesker som har en god vilje.» Amen.

UT AV PASSIVITETEN!

Til aksjonsdagen for St. Olavs Forbund

Katolsk kristendom er en positiv og arbeidssom kristendom. Alt menneskelig er forenlig med den, bare ikke dårlig humør og dovenskap — og selvsagt alt som er synd. Og fordi vår tro er positiv og arbeidssom, skulle passivitet være bannlyst fra vår ferde og vårt liv som katolske kristne.

Alt som hører med til Kirkens sak, alt som kan gi vekst og framgang for den i landet vårt, skulle vi omfatte med interesse, kjærlighet og offervilje, så vi med glede gjorde vår del av arbeidet. Det skulle ikke finnes noe som het «å stå utenfor» og bare nøye seg med oppfyllelsen av de religiøse pliktene. Innsats er det rette ordet for enhver katolikk, arbeidsinnsats for Kirkens sak.

Vår hellige far, paven, har gang på gang kalt oss til denne innatsen i lægmanns apostolatet. Vår overhyrde biskopen kaller oss på samme måten varmt og inntrengende til å finne og fylle vår plass i arbeidsfellesskapet. St. Olavs Forbund gjentar nå disse oppfordringene og vil gi alle plass og arbeidsmuligheter for innsats i Kirkens arbeid i lægmanns apostolatet.

Derfor kaller forbundet oss til å slå ring om biskopen og prestene i deres arbeid, så de alltid kan ha villige hjelpere og medarbeidere for hånden, folk som er rede til å sette evner og krefter inn når det gjelder et tak til beste for Kirken.

Aksjonsdagen 26. januar, kirkebyggeren St. Eysteins dag, bør derfor se alle katolikker i vikariatet samlet til felles innsats. Vi er kanskje ikke så mange på de enkelte stedene; men nettopp derfor trenger vi til å samles og til å samarbeide for å løse de oppgavene som melder seg. Vi kan, bare vi vil! Derfor: Ut av passiviteten, ut av isoleringen og inn i St. Olavs forbund! for å «løfte i flokk» for Kirkens sak i fedrelandet vårt.

Quarteus.

Små notiser

Vi henviser til annonsen om St. Olavs lagets lotteri (Gråverkskåpen) s. 2 i dette nummer.

Innholdsfortegnelsen for årgang 1947 av St. Olav vil følge som tillegg til neste nr. Forsinkelsen skyldes trykningsvansker.

Står folkeopplysningen høyt i Norge?

(Fra K. O. B.)

Et spørsmål som dette må vel nærmest tas som uttrykk for «unasjonal holdning» ettersom vi er så inderlig overtydd om at vi her på berget står fullt på høyde med de andre nasjoner i sin alminnelighet og høyt hevet over de «katolske» nasjoner i særdeleshet. Her hos oss kan jo alle både lese og skrive.

At alle «kan lese» vitner ikke minst den kulørte pressen om med sine kjempeopplag. At alle også «kan skrive» og gjør det mer enn gjerne, får vi et godt inntrykk av når vi ser på den årlige bokflommen. Det spørs bare om det ikke hadde vært bedre om meget av dette hverken hadde vært skrevet eller lest. I hvert fall kaller gjennomlesningen av meget av det fram en velgrunnet tvil på at vi trass i alt er så opplyste som vi selv tror — i hvert fall på alle områder. Tar vi t. d. for oss det som blir skrevet om katolsk lære og praksis i landet vårt, ja, da vet en mange ganger ikke enten en skal le eller gråte. Og her gjelder det ikke bare menigmann, men dessverre ofte folk som hører til landets ledende religiøse personligheter og til fagfolkenes krets. Vi tar noen eksempler i fleng:

Lærer ved Misjonsskolen i Stavanger og fast litteraturanmelder i «Vårt Land» Chr. Tidemann Strand har skrevet en bok «Dåpen i Skrift og Bekjennelse» som har interessante ting å fortelle om katolsk lære. Boken er tydeligvis kalt fram av det faktum at sokneprest V. d. Burgs bok «Barnedåpen» er «blitt godt mottatt også av lutheranere» og derfor må betraktes som farlig. Boken ville ikke ha større interesse for oss, dersom ikke forfatteren ville lære andre og oss hva vi katolikker tror om dåpen.

Boken dreier seg om et lærespørsmål. Like fullt leser vi på s. 10 denne forunderlige påstand: «For det er som kjent noen som har interesse for lærespørsmål, de nemlig som ikke tåler den sunne lære, men tar seg lærere i hopetall.» Så vet vi dette om norsk folkeopplysning, i hvert fall når det gjelder religiøs opplysning: Interesse for slikt er ikke av det gode.

Når vi har for øye at boken polemiserer mot det reformerte dåpssyn både hos Zwingli og Calvin, er det høyst interessant å lese en ting som dette: «Det var kirken som godtok reformatorenes Skrift-fortolkning, som ikke på noe punkt avvek fra Oldkirkens bekjennelse» (s. 18). «Det er alltid kirken som antar eller forkaster læren»; det er «falsk frigjøring når et enkelt medlem (som Luther) eller en gruppe i kirken (de tyske fyrstene?) bestrider kirkens bekjennelse.» «Det er simpelthen tegn på åndelig hovmot» osv. (s. 18). Likevel påstås det side 19: «Vi hevder ikke som katolikkene at kirken har et ufeilbart lære-embete.» En kan si om norsk folkeopplysning hva en vil, særlig sterk i logikken er den ikke. For slike praktblomster som de nevnte, er ikke sjeldne i trykk og tale. En annen teolog, som også vil være autoritet på «hva katolikkene lærer» og i den senere tid har stridt drabelig mot «cryptoromanismen» i

norsk kirkeliv, Olav Valen-Sendstad, skriver således på side 119 i sin bok: «Drømmen om den frie vilje»: «Det kan være godt å huske at uttrykket «fri vilje» overhodet ikke forekommer i Skriften.» Det stammer fra ikke-kristen filosofi, og Luther gjorde åtak på det. «Og selv om han ikke fikk avskaffet uttrykket, så fikk han iallfall avskaffet saken i kristen tro og lære, både i den lutherske og den reformerte (calvinske) kirke.» Ja, slik står det ord for annet. Men i en annen bok av samme forfatter: «Karl Barths pantheistiske teologi og den norske kirke», leser vi med forundring følgende: «Iflg. Skriften besto de første menneskers syndefall i iflg.: 1) Deres frie vilje sto på valg mellom å lyde det konkrete bud eller sette seg utover det.»

O. V.-S. har øyensynlig ikke husket sitt eget gode råd om å huske at «uttrykket den frie vilje overhodet ikke forekommer i Skriften»!

Men tilbake til Chr. T. S.' bok om Dåpen. Han finner at meget i v. d. Burgs bok klinger «luthersks». Kunne det ikke tenkes, særlig med vår utmerkede folkeopplysning for øve, at forholdet i virkeligheten er det motsatte: At Luther og med ham lutheranerne har holdt fast ved meget av arven fra den gamle, katolske og apostoliske Kirke? Dette ville svare bedre til historisk sannhet og religiøst faktum.

Om vår tro skriver han: «Den katolske Kirke lærer at arvesynden ikke er synd, troen er bare teoretisk, vi avsvækker både læren om synden og frelselæren. Men derimot skriver han ikke som andre protestantiske teologer at Kirken lærer at det ikke trenges tro til å ta imot sakramentene, skjønt han ikke vil gjøre for store innrømmelser: «Om nå katolikkene regner med en viss «tro» som vilkår for sakramentenes nådevirkning, så er det ikke tale om den tro som griper løftet om frelsen i Kristus» (s. 39).

Etter dette citerer han Augustanas ord som forkaster dem «som lærer at sakramentene rettferdiggjør ved selve handlingens utførelse, men ikke lærer at der under sakramentenes bruk kreves tro, nemlig tro på syndenes forlatelse». Dette skulle da være den katolske Kirkes lære om sakramentene, særlig om sakramentenes virkning «ex opere operato». Dette uttrykket, som Chr. T. Str. ordrett og formalistisk oversetter med «av gjort gjerning», vil si: Sakramentene virker ikke bare ved troen eller helligheten hos den som forvalter sakramentene eller ved fortjenesten til den som mottar dem, men ved selve «sakramentenes objektivitet», for å bruke Chr. T. Str. egne ord. dvs. ved den kraft sakramentsritusen har fra Jesu Kristi innstiftelse av og påbud om den. All nåde i sakramentene kommer fra Kristus og hans gjensjergjerning.

Trass i at denne læren er så forkastelig, hevder Chr. T. Str. «sakramentenes objektivitet» og skriver s. 35:

«Dåpens vesen er uavhengig av troen, men frelsen ved dåpen er avhengig av troen.»

Begrepsforvirring som dette er meget alminnelig i prot. teologers framstilling av katolsk tros lære. Ville det ikke være bedre i samsvar med folkeopplysningen om de også konsulterte katolske bøker om emnet før de ga seg i kast med å uttale seg om «hva katolikkene lærer»? Hadde t. d. Chr. T. Str. gjort seg den umake å lese gjennom et katolsk dåpsritual, slik det finnes både i «Katolsk Bønnebok» og «Ritualbok» (St. Olavs Forlag 1944), hadde han spart seg for å føre falsk vitnesbyrd om verdens største og eldste kirkesamfunn.

II.

Når de som er «lærere i Israel» ikke vet bedre, kan det ikke undre oss at begrepsforvirringen sprer seg proporsjonalt med «folkeopplysningen». Det er de forunderligste ting som blir satt på trykk. Særlig kappes de såkalte kristelige forlag om å levere de mest interessante bidrag. En må bare spørre seg hvorfor de egentlig gjør det? Det kan neppe være for kristendommens skyld, dersom de da ikke finner den særlig truet fra katolsk hold her i landet. Kanskje det er for å gi de ikke-troende og de sløve ennå flere grunner og argumenter for å vende kristendommen ryggen? Enn om de herrer forfattere og forlag engang tok opp dette spørsmålet som en samvitthetssak?

Norsk Litteraturselskap, som hører til Baptistkirken, har gitt ut og gjort stor reklame for oversettelsen av

en svensk bok om den hellige Bernhard fra Clairvaux: Eric Wärenstams: «Munken som behersket Europa.» Omslagstegningen gir allerede inntrykk av «folkeopplysningen». St. Bernhard foreviges som — franciskanermunk! Boken er ellers kultivert skrevet, men er i sin helhet et nokså ukritisk utvalg av en tilsynelatende omfattende, men ensidig og overfladisk lesning. Innstillingen til St. Bernhard personlig er sympatisk og yter hans tro og trosliv full honnør.

Bort sett fra de gjengse fordommer mot katolsk lære og praksis, den vanlige forenkling av historiske forløp og altfor lettvinde slutninger, som røper ukjennskap med mer solid historisk forskning, har boken derfor sine gode sider. Men den skjemmes av slike ting som t. d. denne tiraden: «En del av dem (helgenene) har også fått den skjebne at de er blitt kanonisert. Levninger av dem er blitt brukt til fromme bedragerier, og navnet deres er blitt brukt i uverdigg sammenheng» (s. 47). Lite svarer det også til en oppskrytt «folkeopplysning» å påstå at den katolske Kirke «bare viser det romerske keiserdømme i ny form», at St. Bernhards bok «De Consideratione» er skrevet mot Kirkens krav på verdslig makt, at Luther slo opp sine theser «for å få i stand en reformasjon» (Luther selv nekter det i sitt brev til Leo X. Han gjorde det for å disputere), og å redusere spørsmålet om adgang til skilsmisse og gjengifte til «personlig frihet» og en «rent privat sak». Men for øvrig ligger boken over det vi ellers er vant til å se på trykk om katolske forhold, og dette hilser vi som et gledelig tegn.

(Forts.)

Kristen arbeiderbevegelse - bakgrunn, idé, og virke

Noen randbemerkinger til en bok

Av Helge Røstad.

Maxence van der Meersch: «Menneskefiskere». Utkommet på St. Ansgars Forlag.

De tallrike nye resultater som naturvitenskapene i slutten av det forrige århundre nådde fram til, skapte en religiøs indifferens hos mange av deres fremste forskere, og denne indifferente holdning til Gud og til religionen bredte seg videre utover. Med populariseringen av naturvitenskapens resultater og især med populariseringen av dens nye dristige teorier ble den allmektige og allvitende Gud detronisert. Den religiøse likegyldighet som hadde festnet seg hos en del av forskerne, smittet over på vide kretser av det brede folk. Tusener på tusener ble fremmede for kristendommen. Vantroen slo rot i massene, og med den ség en materialistisk livsholdning inn i folkemassene, og denne materialistiske livsholdning vant seg etter hvert et stadig sterkere fotfeste. Under trykket av den liberalistiske økonomi ble menneskenes tanker og ideer ledet inn i materialistiske og egoistiske baner, og de samme skarer som hadde tapt sansen for det overjordiske og tapt troen på Gud, ble skrudd fast i såre jordiske betraktninger. Arbeiderne så seg om-

ringet av de økonomiske krefter som liberalismen ville gi fritt spill, og de så seg utplyndret og utsuget av dem. Hos det brede folk var ikke bare troen på en allmektig Gud gått tapt, men sammen med den hadde en tapt menneskets verdighet av syne. Mennesket var blitt degradert til et dyrs eller en maskins stede.

Kirken, hvis oppgave det er å føre mennesket som er skapt i Guds bilde, fram til dets evige mål og bestemmelse, kunne ikke innta en passiv og avventende holdning til det store frafall og til den nye materialistiske livsanskuelse. Gang på gang hevet Kirken sin røst for å føre de villfarne tilbake til sannhetens vei, gang på gang pekte den på den menneskelige persons verdighet. Men dens betoning av de evige sannheter, de kristne prinsipper og av den menneskelige persons opphøyede karakter, ble tolket og utlagt som en verdensfjern lære og ble stemplet som en seig og hemmende konservatisme. Tro mot sin guddommelige sendelse — å føre alt og alle til Kristus — manet Kirken alle dem som var ført vill av den materialistiske vitenskap, til å vende tilbake til Kirken, Kristi mystiske legeme. Men Kirkens røst ble som Johannes Døperens — en røst som roper i ørkenen.

Det store frafall hadde ført med seg en hatsk og fiendtlig stilling til Kirken og dens presteskap. Demagoger hadde stilt Kirken og prestene på kapitalismens side og dermed gjort dem til «folkets sanne fiender». Det var ikke lenger mulig for prestene å få arbeiderne i tale. Avkristningen hadde lukket store masser av arbeidere ute for Kirkens hierarki, for dens organer. Arbeidermiljøet kunne bare saneres og reddes ved det levende apostolat av glødende og brennende sjeler som sto midt oppe i dette miljø, som kjente det og var kjent av det.

Det ble en ung belgisk prest som skulle organisere legmannsapostolatet blant arbeiderne, som skulle gi det den form og den kraft og styrke som ligger i det organiserte fellesskap. Pastor Cardijn, som selv kom fra et ganske alminnelig arbeiderhjem, hadde ved sin fars dødsleie gitt det høytidelige løfte at han ville vie hele sitt liv som prest til arbeidet for et bedre og rikere liv for alle arbeidere.

Han hadde arbeidet og slitt på en fabrikk, før han fulgte kallet til å bli prest, og han hadde selv opplevd vanskelighetene og nøden hos fattige mennesker. Sitt løfte om å være prest for arbeiderne søkte han å realisere ved å gå ut til arbeiderne. Han møtte imidlertid motvilje og motstand. De fattige møtte ham med mistillit og med sitt hat til prestekjolen, de rike kalte ham kommunist. Pastor Cardijn kjempet mot all uvilje og alt hat fra arbeidernes side, mot all mistro og alle beskyldninger fra flere kanter innenfor såkalte kristne kretser, og han kjempet sitt ønske og sin plan gjennom til endelig seier. Med sin oppriktighet og sin godhet, med sin kjærlighet og sin utholdenhet vant han endelig tillit hos noen arbeidere i storbyen Bryssel, og han kunne der grunne den første gruppe av arbeidere som skulle bære sannhetens og kjærlighetens evangelium ut i arbeidermiljøet. Snart vokste flere grupper fram, og som den ild kristendommen i sannhet skal være på jorden, fenget ideen og grep videre. Dannelsen av grupper skjøt fart, og i 1924 fant den høytidelige stiftelse sted av bevegelsen «Jeunesse Ouvrière Chrétienne» (den kristne arbeiderungdom). JOC-bevegelsen vokste seg raskt ut over Belgias grenser, grupper steg fram i franske arbeiderbyer, og bevegelsen gikk ut i mange forskjellige land, og ble en verdensomspennende bevegelse. JOC-bevegelsen er «en bevegelse av unge arbeidere som er rede til å vie seg til og sette hele sin person inn for hele arbeiderklassens materielle og moralske forbedring». Den bygger på det enkle prinsipp at bare den som selv er arbeider, den som selv har følt seg dømt til arbeiderens tilværelse for bestandig, den som selv har følt redselen for arbeidsløshetens knivstikk, den som i sitt eget kjøp har kjent nøden, bare han er i stand til å forstå arbeideren og å kjempe for ham. «Blant arbeiderne, for arbeiderne, ved arbeiderne», det er grunntanken i JOC-bevegelsen. Det er den samme tanke pave Pius XI. har preget i sin encyklika «Quadragesimo Anno» med ordene: «De første og nærmeste til å være apostler blant arbeiderne er naturligvis arbeiderne selv.»

«JOC vil være surdeigen i arbeidermassene, som kan føre dem tilbake til den Kirke som borgerlige kristnes eksempel og ateistiske demagogers teorier har skremt dem bort fra.» JOC-bevegelsen kjemper på en dobbelt front, mot kapitalismen med dens utsuging og utpresning av arbeiderne, mot en gudløs og materialistisk kommunisme, som degraderer mennesket. JOC-bevegelsen streber mot det store mål å løfte hele arbeiderklassen opp

på et høyere sosialt plan, streber for å skape et bedre og lykkeligere liv for alle arbeidere. JOC-bevegelsen er både en kristen bevegelse og en ekte arbeiderbevegelse. Jocistene skal peke på at arbeiderne hverken er maskiner eller dyr, de skal vise hen til vår Frelser som selv har villet være arbeider. De skal gjøre det klart at arbeidet er for mennesket det middel som det skal vinne sin frelse ved. Jocistene skal vekke til live igjen bevisstheten om menneskenes verdighet som ansvarlige, udødelige personligheter. Jocistene vil bære kristendommens liberale prinsipper om likhet, om rettferdighet og om kjærlighet ut blant menneskene. De vil i sitt liv og i sitt virke gå inn for å virkeliggjøre kristendommens evigunge grunnsetninger, de vil vise arbeiderne at deres identifisering av såkalte kristnes liv med selve kristendommen er et stort og skjebnesvangert misgrep. De vil realisere og praktisere Kirkens sanne lære, løst ut fra mennesker som så altfor ofte har forrådt den. Overfor disse fariseere som har kneblet Kristi lære, stiller de arbeiderungdommens sanne ideal «som krever at religionen skal være alt i mennesket, at den skal beherske hele deres eksistens, at den skal gjøre liv, arbeid, fornøyelser, fritid, hvile, hele menneskets tilværelse til en uophørlig bønn». Gjennom deres eget liv, gjennom deres ofre skal jocistene føre Kristus inn i fabrikkene, de skal være med å kristne sitt miljø. De skal lukke opp for kristendommens sanne vesen og innhold og således danne en motvekt mot de mange «søndagskristne som mandag morgen henger sin kristendom inn i klæsskapet og først tar den fram en uke senere».

I boken «Menneskefiskere» er linjene som fører opp til dannelsen av JOC trukket klart og konsist opp. Forfatteren gir en realistisk og gripende skildring av livet og virket i en fransk gruppe. Det bildet som forfatteren tegner av de forskjellige typer innenfor gruppen, er fylt av livsnærhet og virkelighet. Vi følger disse brennende sjeler i deres heroiske kamp for å bringe Kristus ut i miljøet sitt, med interesse og spenning følger vi dem i deres utholdende kamp for å realisere den sannheten som de har grepet ved sin metode, ved først å observere, så bedømme og så til slutt å handle. Vi følger de unge apostler som på sitt sted og i sitt miljø kjemper mot all vantro og umoral som de ser seg stilt overfor.

Gjennom hele boken taler en brennende kjærlighet for en stor og god sak, og i bildet av en kjempende ungdom for den guddommelige sannhet er det vevet inn en vakker og ren kjærlighetshistorie, hvor den unge mannlige og kvinnelige leder i ungdomsbevegelsen finner hverandre.

Boken er en hyllest til den kjempende kristne sosialpolitikk, og den har noe å gi til enhver som interesserer seg for kristen sosiologi, og som spør etter kristendommens svar på sosiale problemer. Boken burde leses av enhver katolsk gutt og pike, den har et bud til alle oss som må leve vår kristendom og vårt kristenliv i omgivelser som for så stor en del er avkristnet og sekularisert. I vår tid som er så behersket av politiske og sosiale problemer, bør enhver av oss fordype seg i en skildring av kristen arbeiderungdom, en skildring som ikke bare gir et teoretisk bilde, men som viser hen til gjerninger og handlinger, til Kirkens unge apostler som «ved sin vandl bærer vitne om den tro som de bekjenner med sin tunge».

Med «Menneskefiskere» som i parentes bemerket er overført til en utmerket og moderne dansk språkføring,

er det gitt oss en glimrende anledning til å møte Katolsk Aksjon i en av dens mange og rike utfoldelser.

Vi har all grunn til å være St. Ansgars Forlag og oversetteren, cand. mag. Ellen Nielsen, takknemlig for at de har latt Nordens katolikker få møte et aktuelt utsnitt av katolisismen på det sosial-politiske plan, og vi kan vise vår takknemlighet ved å gjøre oss kjent med boken og så gjøre den kjent.

Pave Pius XII sender atter ut nytt rundskriv

«Klassekampen kilden til nasjonenes nød»

Knappt har verden fått satt seg inn i Pavens mektige encyklika om liturgiens plass i Kirkens liv, så sender den utrettelige sjelehyrde på Petri stol, Pius XII, et nytt rundskriv ut like inn under jul. Det er kampen for freden som denne gang ligger den Hellige Far på hjertet. Få eller ingen har som ham kjempet og ofret seg så grenseløst for å redde verdensfreden. Trass i bitre skuffelser gir han ikke opp fordi han ikke kan gi opp å tro på det gode på bunnen av ethvert menneske.

Rundskrivet «Optatissimo» — etter innledningsordet — kommer både som et nødrop og som en spore til unnsetning: «Krisen er i høyeste grad alvorlig, og botemidler må bli funnet straks,» uttaler Paven. De enorme onder som har hjemsøkt verden, skyldes i første rekke det enkle faktum at Kristi guddommelige budskap ikke har fått det rom det burde i privatlivet, i hjemmene og i det offentlige liv. «Borgerkrigen vil fortsatt bli et enda verre onde for mange nasjoner enn krigen landene imellom, med hungersnød og sykdom i sitt følge.»

«Den store verdenskonflikten har ruinert en lang rekke nasjoner. Nå kommer bitterheten og hatet fram i det ene folk etter det andre, og uro og opprør er i ferd med å undergrave og velte selve fundamentet i statsbegrepet.»

De som planmesig men tankeløst har egget massene opp og forført dem til tumulter og opprør og krenking av andres frihet, har ikke virket til å mildne fattigdommen, men tvert imot øket den og provosert den fullstendige ruin. Den tapte rikdom får en ikke tilbake, og det som er igjen kan en ikke trygge ved offentlig splid, uro, opprør og utgyding av broderblod. Det kan bare oppnås gjennom samarbeid i harmoni og fred, slutter Paven.

Pavens Julebudskap

Det tradisjonelle budskapet fra Paven julaften formet seg i år som en inntrengende appell til «alle dem som er villige til å bli medlemmer av den verdensallianse som har julebudskapet fra Betlehem som sitt magna charta og barnet i krybben som øverste leder.»

Han anerkjenner det oppofrende arbeide ærlige statsmenn har ytet for å skape forståelse og forsoning mellom nasjonene. Men han fordømmer like sterkt dem som lik ulver i fåreklær under fromhetens maske søker å skjule sine virkelige hensikter: å undertrykke den menneskelige frihet og verdighet og komme enhver form for religion til livs. Det er historien om Herodes om igjen — i modernisert skikkelse: først når man står ved målet, kastes masken!

Er det kanskje frykten for at Europa skal bli seg sin kristne misjon bevisst: å fri seg fra gudløshetens og revolusjonens dødbringende basiller som gjør at de bruker all sin makt og sluhet?

«Vi kristne vil imidlertid ikke oppgi håpet,» sluttet den Hellige Far. «I tillit til Kristus og hans løfter arbeider stadig større skarer for å virkelig gjøre Hans idealer, og utallige er de som er rede til å gi sitt liv for Ham.»

Den katolske kirke mot flyttingen av Kristi Himmelfartsdag

I lengere tid har der nå vært ført en diskusjon landet over i forbindelse med forslaget om å legge feiringen av Kristi Himmelfartsdag fra torsdag til følgende søndag. Avstemninger har funnet sted omkring i menighetene innen statskirken, og flertallet viser seg å holde på den tradisjonelle feiringen av Kristi Himmelfart som egen høytidsdag den førtiende dag etter pinse; altså på torsdag.

Den Katolske Kirkes stilling til saken er klar: Den kan ikke ta opp et spørsmål som går så klart mot Bibelens og den kristne tradisjons ånd. I den Katolske Kirke vil begivenheten om Kristi Himmelfart alltid stå som et av de fundamentale vitnesbyrd om Kristi Guddom, og det religiøse krav om egen merkedag på den førtiende dag etter pinsefesten skulle være vanskelig å rokke ved.

En flytning av dagen ville svekke respekten for det historiske, og det ville være en sørgelig seier for sekulariseringsånden til skade for kristenkulturen.

Katolske profiler av i dag:

Christopher Dawson

En seer i europeisk historie

ved *Sanja Lachen.*

Når Christopher Dawson er født spiller ikke noen større rolle — det var for øvrig i 1889. Men det er verdt å legge merke til stedet: Hartlington Hall i West Riding i Yorkshire. For selv om Dawson er blitt svært forskjellig fra sine forfedre, de tradisjonsbundne godseiere, kan man merke at det er Yorkshire som har formet hans karakter. Den som har lest Søstrene Brontë, kan ikke unngå å se hvorledes Yorkshires ødslige og barske natur har preget hele deres litterære produksjon. Og den som har hatt høve til å studere folk fra Yorkshire, finner at de alle har tilfelles noe sterkt i karakteren. Det finner vi også igjen hos Dawson. Hos ham virker det litt uventet, det passer likesom ikke så godt sammen med den lærde manns lutende holdning og skrøpelige fysikk, og det kommer heller ikke til syne i hans velpleiede og klare, kanskje litt monotone stil. Men det er nettopp dette typiske Yorkshire-trekk i hans karakter som alltid har stått vakt om den uangripelige rettskaffenhet i tankegangen hans og gitt ham den utholdenhet han tjener sin sak med: å se de historiske begivenheter i lyset av idéene som har skapt dem.

Dawson har studert ved Winchester og Trinity College, Oxford. Han var ennå ved universitetet da han i 1914 ble opptatt i den katolske Kirke. En «Wykehamist»s konversjon vekker alltid interesse.¹ En blir ikke så lett kvitt påvirkningen fra denne berømmelige skolen, som med sine kristne og klassiske tradisjoner har vist seg å være svært seiglivete. Den som i dag ikke finner seg til rette med den Wykehamistiske ånd, kan enten forlate den til fordel for professor Laskis «Brave New World»², eller han kan gjøre noe som både er viktigere og riktigere: søke bakover til kilden, William av Wykeham selv. Dawson gjorde det siste, og det resulterte i at den katolske kirke i England kunne innlemme sin intellektuelt sett største konveritt siden John Henry Newman. Biskop Mathew har pekt på at det er et slektskap mellom Dawson og kardinalens tolerante ånd. Uttalelsen er ganske treffende, og sammenlikningen kan trekkes ennå lenger. De to menn har noe felles både i karakteren og i den stilling de inntar. Dawson er en følsom og kresen lærd som helt er hjemme i fortidens mektige historiske hendinger, men som samtidig er fullt rede til å bære sin del av ansvaret for den tid han lever i. I det stykke ligner han helt sin store forgjenger. Men slike menn blir aldri akseptert uten en del rabalder.

Dawson kunne ha unngått alle rivninger om han bare hadde holdt seg til sine studier av fortiden. Ingen kunne gjøre innvenninger mot hans forsøk på å kaste nytt lys over «den mørke middelalder», for å vise oss denne tidsepoke slik den tar seg ut rensset for den Chestertonske

romantikk. («The Vision of Piers Plowman») Heller ikke fremstillingen hans av revolusjonstidens dramatiske begivenheter, eller hans arbeid med å belyse de forskjellige sider av den gamle Oxford-bevegelse har gitt grunn til motsigelser. — Men akkurat som Newman 100 år tidligere, fant også Dawson seg stilt overfor en krise i sin egen tid, og det var merkelig nok nettopp den krisen Newman hadde forutsett måtte komme: Europas avkristning. Ansikt til ansikt med denne trussel, preket Dawson nødvendigheten av å samle alle som ennå holder på Vest-Europas kristne og humanistiske tradisjoner, og å oppflamme dem til å gjøre felles front mot den oppdukende avgud, den totalitære stat.

Disse idéer, som han har fremsatt i «Beyond Politics» (1937) og «The Judgement of the Nations» (1942), har også inspirert «The Sword of the Spirit». Det som skapte denne bevegelsen var kardinal Hinsleys fantasi, Christopher Dawsons intelligens og Barbara Wards energi. De to førstnevnte er begge fra Yorkshire, og som så mange Yorkshire-menn før dem, måtte også de gi seg i kast med bøylene.

Dawsons stilling i dag ligner meget Jacques Maritains. De begynte begge som høyre-menn. Maritain var påvirket i anti-demokratisk retning av Leon Bloy og Père Clerissac, og i en periode var han endog vennligsinnet overfor den farlige Action Francaise-bevegelsen.³ Dawson var konservativ av tradisjon og temperament, og akkurat som Maritain, trodde han til å begynne med at Europa kunne reddes fra kommunismen ved den såkalte Mot-revolusjon. Maritain oppdaget hurtig hvor Maurras «politiske naturalisme» måtte føre hen, og han reagerte på en måte som forferdet mange av hans beundrere. Dawson sluttet seg aldri til Maritains syn på den spanske borgerkrig, men etter München trodde han, som Maritain, at den øyeblikkelige trussel mot den europeiske kultur kom fra Tyskland og ikke fra Russland. Han fremhever gjerne at de Meistres «contre-revolution» (mot-revolusjon) egentlig betyr «contrary of a revolution» (det motsatte av en revolusjon). Hverken han eller Maritain har forandret det aller minste på sine grunnleggende tanker, men tyngdepunktet er forskjøvet, slik at der hos dem begge er kommet til syne en helt ny demokratisk optimisme. Maritain tror ikke på noe politisk system som ikke vil innse at arbeiderklassen historisk sett har passert myndighetsalderen. Og Dawson tror at hverken England eller Europa for øvrig kan gjenoppbygges uten at det vi kaller «den liberale tradisjon» kommer til sin rett. Dawson startet i selskap med de Meistres og Edmund Burke, siden har han innlemmet Lord Acton blant sine venner. Han mener selv å være en konstitusjonell demokrat.

Katolikker fra høyre fløy og en del strenge teologer kritiserer Dawsons nye standpunkt og beskylder han for å være en synkretist, dvs. prøver her å forene motstridende læresetninger, både på det politiske og det intellektuelle område. Men de fleste ønsker at han i større grad ville bidra til de katolske hoved-aviser, og ser med takknemlighet tilbake på den tiden han redigerte *The Dublin Review*. I tre kritiske og forvirrende år slappet han ikke et øyeblikk av på sitt hårdnakkede forsvar av personligheten. — Da han antagelig er like følsom for tilsidesettelse som Newman, var det en stor skuffelse for ham at ingen av hans skrifter ble lest ved konferansen i anledning av Newmans 100 års jubileum. For de tilstedeværende var det ikke bare en skuffelse, det var et stort tap. Men hans innflytelse fortsetter å vokse både innenfor og utenfor Kirkens synlige legeme, akkurat som tilfelle var med Newman. Både i anglikanske kretser og i utlandet er han mere lest enn noen annen katolsk engelsk skribent i dag. På dette punkt finner vi nok en likhet med Newman. — Dawson fremstiller den katolske religions evige sannheter under historiens synsvinkel og med dyp forståelse av den engelske tradisjon, og til historisk innsikt og viden føyer han noe av profetens visjonære kraft. I alle deler av den europeiske kultur føler han seg hjemme, og i øyeblikket er han gått helt inn for å forsvare Europa så vel mot den marxistiske kommunisme som mot mob-demokratiet.

*

Til slutt noen ord om Christopher Dawsons bok «*The making of Europe*» (Europas tilblivelse). Her søker Dawson tilbake til vår kulturs opphav, og han finner at det vi kaller den europeiske kultur er et produkt av fire forskjellige elementer: For det første Romeriket som har gitt oss vår statsform, for det annet den Katolske Kirke som er opphavet til Europas åndelige enhet, for det tredje den klassiske tradisjon som vi skylder vår intellektuelle kultur, og til sist, folkevandringenes barbarer som bidro med det menneskemateriell Europa skulle dannes av. Dawson er ikke i tvil om at den Katolske Kirke er den viktigste av disse fire faktorer. Uten den ville den klassiske kultur ha gått under sammen med Romerriket, og barbarerne måtte ha begynt på helt bar grunn, uten det klassiske grunnlag. Det er årene 400—1000 Dawson skildder, de århundrene som så foraktelig er kalt «de mørke århundrer», men som Dawson mener er de aller viktigste i Europas historie. Da ble Europa født, da skapt den europeiske kultur. Dawson sier at «denne periode er den mest skapende av alle perioder, for den frembringer ikke bare produkter av kulturen, den skaper selve den kultur hvorav alle senere kulturmanifestasjoner er sprunget frem».

Da det hedenske Rom falt, ble det kristne Rom stående, og Kirkens menn mødte de fremstormende barbarer med Kristi lære og arven fra Athen og Rom, og av dette fødtes den kristne, klassiske dannede europeer. Men fødselen var lang og smertefull, vi kan i dag ikke gjøre oss noe begrep om hva det har kostet å bygge opp grunnmuren for Europas kultur. Mellom ruinene av det sammenstyrtede romerske imperium, som ustanselig ble oversvømmet av barbarernes ville horder, arbeidet munkene, prester og biskoper med utrettelig energi og selvpoffrelse på en oppgave som syntes håpløs, for den menneskelige forstand: å redde det verdifulleste av den klassiske kultur, og å plante det, sammen med kristendom-

men, i den nye friske jord. I 500 lange farefulle år arbeidet Kirkens menn med den gjenstridige jord, rensset den, pløyet den og plantet den dyrebare sed, hvis frukter de selv aldri skulle oppleve å få se. For da det 11. århundre opprant, og det tre de hadde plantet under lidelse og bønn og tillit til at Gud ville la det gro, endelig brøt ut i full blomstring, lå pionerene forlenget begravet på slagmarken, gjemt og glemte i «de mørke århundrer». Alle kjenner og beundrer vi den fantastisk rike og langvarige kulturelle blomstring som etter år 1000 formelig flammes over hele det kristne Europa, men Dawson vil i sin bok rette vår oppmerksomhet på de menn hvis utrettelige arbeid all denne herlighet skyldes.

Det ligger oss nær å sammenligne deres oppgave med den oppgave som ligger foran oss i dag: å redde stumpene av en istykkerslått verden. Dawson mener at vi i dag mangler den viktigste egenskap for å kunne gjennomføre vår veldige oppgave, nemlig tillit til Gud. Han peker på det eiendommelige i at den klassiske kultur ble reddet, og den nye kultur skapt, av mennesker som satte det hinsidige over det jordiske. De var hverken bedre, sterkere eller helligere enn oss, sier Dawson, det var ikke ved egen kraft de seiret, «det var snarere fordi de ingen tillit hadde til seg selv eller til menneskelige anstrengelser i det hele tatt, de satte sin lit til noe utenfor sivilisasjonen og historien. — Europas grunnvoll ble lagt i lidelse og frykt og beven! Og allikevel, den følelse av uendelig maktesløshet og forlatthet som tidens ulykker måtte frembringe i dem, utelukket ikke det mot og den selvpoffrelse som inspirerte dem til heroiske anstrengelser og overmenneskelig energi». De lot seg ikke skremme av oppgavens tilsynelatende håpløshet, for det som i første rekke drev dem var ikke tanken på å gjenoppbygge den verdslige verden, men iveren etter å gjøre Guds vilje og utbre hans rike på jorden. De søkte først Guds rike, alt det andre fikk de på kjøpet. I dag gjør vi det akkurat omvendt; men dessverre er det ikke slik at vi får Guds rike atpå når vi først søker de jordiske ting. Ja ikke nok med at vi ikke får Guds rike, vi klarer ikke engang å sikre vår jordiske tilværelse.

¹ «Wykehamist» er en som har studert ved Winchester. Dette college ble grunnlagt i 1378 av biskop William av Wykeham, og bar dengang navnet «Seinte Marie College of Wynchester». Det hadde til oppgave å skaffe fattige, begavede unge menn en teologisk utdanning, uten at det forpliktet dem til å bli prester. Det sto også åpent for sønner av adelsmenn, men mere enn ti av dem av de 70 elever skolen rommet, skulle 10 studere kanonisk rett, 10 sivil rett og de resterende 50 teologi. Der var også adgang for to stykker til å studere medisin og to astronomi. — Selv om Winchester College, som i dag utdanner eliten av den engelske intelligensia, naturligvis har forandret seg meget siden middelalderen, er det dog den av Englands skoler hvor de gamle tradisjoner og den opprinnelige ånd har holdt seg best. Takket være den visdom og fremsynthet biskop Wykeham la for dagen da han utarbeidet skolens statutter og trakk opp linjene for virksomheten.

² Her siktes til «*Brave New World*», en fantastisk fremtidsbok av Aldous Huxley. Den beskriver hvorledes verden og menneskeheten kommer til å ta seg ut hvis de naturvitenskapelige metoder får lov å bre seg uhemmet, og hele verden blir innrettet etter vitenskapelige metoder, som ingen annen oppgave har enn å gjøre livet på jorden mest mulig lettvinnt og hensiktsmessig materielt sett.

³ Farlig, fordi en chauvinistisk fransk nasjonalisme på skrått allierte seg med katolisismen, men bar et gallisk nyhedenskap i sitt skjød. Ble fordømt av Pius XI.

Sonja Lochen.

Fra det katolske utland

PARIS. Det franske akademi tildeler Paven «den store gullmedaljen». Det Franske Akademi har 18. desember i nær-
væ av den apostoliske muntius i Paris, Monseigneur Roncalli, enstemmig vedtatt å gi Akademiets høyeste utmerkelse «la grande medaille d'or» — den store gullmedalje — til Pave Pius XII. De 38 medlemmer har gitt Mgr. Grente som for tiden presiderer akademiet, i oppdrag å gjøre Paven kjent med æresbevisningen og det enstemmige vedtak. Siden Det Franske Akademi ble grunnlagt i det 17. århundre under kardinal Richelieus auspisier, er Pius XII den eneste pave som har mottatt «La grande medaille d'or».

DÜSSELDORF. Der har nylig vært en presseutstilling i Düsseldorf. Den katolske avdeling har en statistikk som sammenlikner den katolske presses stilling i 1933 og i 1947. Den ser slik ut:

	1933	1947
Nyhetsbulletiner	11	11 (oppl. 113 000)
Kultur- og fagtidsskrifter	50	22 (oppl. 373 000)
Ungdomsblad	51 (1.7 mill. ab.)	4 (31 000 ab.)
Misjonsblad	86 (2.8 mill. ab.)	4 (50 000 ab.)
Foreningsblad	100 (2.2 mill. ab.)	1 (13 000 ab.)
Søndagsblad	86 (3.0 mill. ab.)	ingen.
Religiøse bulletiner ...	90 (1.5 mill. ab.)	22 (oppl. 1 891 000)

Tallene for 1947 representerer de fire soner i Tyskland. I den russiske sonen finnes der bare et lite bispedomme-blad og ett ungdomsblad. (C. I. C.)

BERLIN. I den russiske sonen i Tyskland er der for tiden 3 308 668 katolikker ifølge de siste statistikker. Av disse bodde 1 150 668 i denne sonen ved krigens slutt. Etter hvert er de andre henved 2 150 000 kommet til etter at de er blitt drevet ut av de østlige provinser som er annektert av Russland og Polen. I sonen arbeider for tiden 1324 prester. 500 av dem er flyktninger, flesteparten ytterst fattige, som har mistet det de hadde ved «utgangen». (C. I. C.)

ROM. Det meddeles fra Rom at Paven har tatt skritt overfor den spanske regjering for å redde 23 medlemmer av den spanske undergrunnsbevegelse som er blitt dømt til døden.

Her hjemme - -

Oslo. Mariakongregasjonen. På generalforsamlingen den 4. oktober 1947 ble fru Aggie Bruce valgt til prefekt, de øvrige styreverv ble senere fordelt slik:

Viceformann: frk. Randi Straiith, kasserer: fru Hegna, sekretær: fru Nylund. Styremedlemmer: fru Kristensen og fru Arnesen. Suppleanter: fru Ingrid Solberg og fru Resie Røstad.

Det nye styre tok straks fatt på å ordne patronatsfesten, som ble en høytidelig avslutning på en tre dagers retreat. Pastor Vranken preket hver aften for 60—70 deltakere, som fulgte foredragene med varm interesse, og til felleskommunionen den 14. desember var deltakerne kommet fra hele Oslo. Kongregasjonen skal ha felleskom. i St. Olavs kirke på Jesuhjerte fredag og patronatsfesten; ellers går hvert medlem i sin sognekirke.

Til patronatsfesten var der tegnet 92 deltakere, som ble ønsket velkommen av fru Bruce etter at Hs. Høgerv. Biskopen og de innbudte geistlige var kommet. Fru Bruce uttalte sin store glede over å se så mange medlemmer, men følte også ansvaret tungt for en så stor forening. Hun understreket i sin takk til preces, pastor Vranken, især hans ord om å være overskuddsmenneske, og håpet at alle ville gjøre sitt beste for at dette måtte bli en realitet innen den nye kongregasjon.

Festtalen ble holdt av Biskopen, som fengslet tilhørerne med

et interessant foredrag om hvordan Guds Mor, Maria, hadde brakt kvinnene til en langt bedre stilling i samfunnet enn den de hadde i hedenskapet. — Senere ga frk. Marie Rasmussen en framstilling av Mariakongregasjonens historie både her i Oslo og den første opprinnelse. Frk. Rasmussen brakte en enestående klar og fyldig oppgave over medlemmene i de 20 år kongregasjonen har bestått her i Oslo, og kunne med nøyaktige tall oppgi både gifte — døde og medlemmer der var gått i kloster. Senere ville hun gjennomgå statuttene for oss.

Fru Nylund hadde som vanlig laget sin tale på rim, og i noen muntre strofer skildret hun kvinnes krav og rett om å delta i samfunnslivet, og hennes mening om uavhengighet av mannen, som ved dette høve allikevel måtte innbys for å akkompagnere sangerinnen! Talen var et morsomt innslag i programmet.

Pastor Vranken sluttet med en takk til medlemmene for den gode tilslutning til retreatens foredrag, og oppfordret alle til å gå aktivt inn for de oppgaver kongregasjonen skal arbeide for til beste for alle menigheter. Pastor Hansteen Knudsen takket til slutt for maten på en humoristisk og raffinert måte, idet han fikk utlevert dusinvis av loddbooker på St. Olavs-lagets pelskåpe!

Sangerinnen frk. Odbjørg Kristensen som også før har gledet oss med sin vakre sang, ga oss en skjønn opplevelse ved sine sanger av Alnes og Kjerulff. Hun ble akk. av André Bongard. Begge høstet varmt bifall. — Dessverre blir der ikke meget tid til overs når fellesprogrammet var avviklet, alle vil helst hjem for byen blir mørklagt. Etter kaffen takket fru Bruce alle som hadde hjulpet til å få festen i stand og for den gode stemning som hadde hersket hele kvelden.

Kongregasjonen holder sine møter den første onsdag i hver måned, med andakt i St. Josefs kapell, deretter selskapeleg samvær i lokalet.

Felleskommunion søndagen etter kapellmøtet. Alle menighetenes damer, både gifte og ugifte, innbys; som kjent vil Mariakongregasjonen især arbeide for å skaffe det planlagte feriehem lin- og kjøkkenutstyr.

Rany.

Halden. St. Petri Menighet feiret søndag 28. desember sin juletreffest som hadde samlet 50 voksne og 18 barn. Da menigheten savner lokaler for slike store begivenheter, hadde en leiet Handelsstandens koselige lokaler, og her hadde de iherdige damer, frk. Larsen og fru Bentzen og herr K. Olsen satt alt inn på at alt skulle bli så vellykket som mulig. Første post på programmet var musikalsk underholdning ved herr Neujak, og så var det gang rundt juletreet, og stemningen var snart på toppunktet. Et populært innslag i programmet var to lysbilledserier, en som levendegjorde juleevangeliet for oss, og en serie om de to skøyergutter Max og Mauritz, som satte lattermusklene på en hard prøve. Opplesningen til lysbildene ble besorget av to gjester fra Oslo Katolske Ungdomslag. En god bevertning var selvsagt. Soknepresten, pastor Meeusen, minnet i sin festtale om at det ikke er julepresangene osv. som skal være grunnlaget for julegleden, men minnet om Frelserens fødsel. — Julenissen innfant seg ut på kvelden, og det ble stor jubel blant alle barna over de fine posene. Så tok festdeltagerne selv ledelsen, og et par oppfinnsomme karer fikk snart alle med på tyven-tyven og andre lek. Vi slutter oss helt til en av festdeltagerne som i en takketalen til dem som hadde båret dagens byrder, pekte på den usedvanlige stemning det hadde vært, og som uttrykte håpet om at vi snart måtte møtes igjen.

J. B.

Referater fra juletreffester opptas ikke etter dette nummer.

St. Eysteins dag 26. januar 1948

Propaganda- og aksjonsdag for St. Olavs Forbund. Trosfeller i bygd og by, slutt opp om forbundet i din menighet! Hver mann på sin plass i lægmanns-apostolatet!

†
R.I.P.

Vår inderlig kjære mor og svigermor

Berthe Marie Endresen
døde stille i dag 89½ år gammel, styrket med Kirkens hl. nådemidler. Hun anbefales til de troendes forbønn.

Barn og svigerbarn.
Bergen den 19/12—47.

**HANS KARLSEN
MALERFORRETNING**

Utfører all slags
malerarbeid.
Tordenskjoldsgt. 6 B.
Tlf. 41 07 76.

TAPETHUSET

Tordenskjoldsgt. 6 b, Oslo.

Tlf. 41 07 76.

Tapeter — Linoleum.

FREDR. HVEDING

Tekn. Kem. Fabrikk og Fårvehandel
Kirkegt. 3

Telefon: butikk 42 30 63
kontor 42 15 22 - 41 60 79



Skadeforsikring

Brann - Innbrudd
Glass - Vannledning
Huseieransvar - Hus-
leieavbrudd etter brann



St. Sunniva skoles juleforestilling

blir gjentatt

tirsdag 13. januar kl. 19

torsdag 15. » » 19

lørdag 17. » » 19

Entreé: Voksne kr. 2.—. Barn kr. 1.—.



Alt for sykepleien

T. S. JACOBSEN
Begravelsesbyrå

Ullevålsv. 1.

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 85 50 - 69 43 72

J. L. NERLIEN A-S
NEDRE SLOTTSGT. 13 - OSLO
ALT I FOTO

NEBB

er stedet for
alt elektrisk

Ø. Slottsgt. 8. Telefon 42 19 54

Johan Olsen & Sønner

Murmester og entreprenørforretning

Kongensgt. 17, Oslo.

Etabl. 1896.

Telf. 42 50 85 - 42 52 23

**HJEMMELAGET
ITALIENSK MAKARONI**
G. Battistoni

Utsalg:

Bjordam kaffeforretning
Bygdø Allé 3, inng. Frogner. v.
Tlf. 44 80 81

Trykksaker — Protokoller

Kontorrekvisita

WITTUSEN & JENSEN A/S

Telefon 42 18 80 (centralbord)

Spesialforretningen i

RUSTFRITT STÅL

for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II (Morgenbl. gård)

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

EIVIND BROSSTAD

Såpefabrikk

Telefon 42 67 04

Vognmannsgt. 8 - Oslo



**Besie
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**